

# **Ι Θ Α Κ Η**

<b>ΘΕΜΑ</b>	<b>ΙΘΑΚΗ</b>
<b>ΟΝΟΜΑ</b>	<b>ΠΕΝΥ</b>
<b>ΕΠΙΘΕΤΟ</b>	<b>ΓΕΒΡΕΚΗ</b>
<b>ΤΑΞΗ</b>	<b>Α' 1</b>
<b>ΣΧ. ΕΤΟΣ</b>	<b>2007</b>

**1<sup>ο</sup> ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΖΕΦΥΡΙΟΥ**

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
Η ΙΘΑΚΗ .....	1
Η ΙΘΑΚΗ ΚΑΙ Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ .....	2
Η ΙΘΑΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ .....	3
Η ΙΘΑΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ .....	5
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ .....	7

## **ΙΘΑΚΗ**

Η Ιθάκη είναι ένα νησί του Ιονίου Πελάγους ένα απ' τα Επτάνησα, υπαγόμενο στον νομό Κεφαλληνίας. Βρίσκεται νότια της Λευκάδας, κοντά στις βορειοανατολικές ακτές της Κεφαλονιάς, απ' την οποία χωρίζεται με το Στενό της Ιθάκης. Απέναντί της, κοντά στις ακαρνανικές ακτές, βρίσκονται οι Εχινάδες Νήσοι και στα βορειοανατολικά της τα νησιά Άτοκος, Κάλαμος, Καστός και Αρκούδι. Μαζί με την Άτοκο και το Αρκούδι, η Ιθάκη συγκροτεί την ομώνυμη επαρχία του νομού Κεφαλληνίας.

Το νησί αποτελείται από 2 τμήματα, που συνδέονται μεταξύ τους με έναν επιμηκή ισθμό, με ελάχιστο πλάτος 620 μ. Το μήκος του νησιού από βορρά προς νότο, είναι 27 χιλ. και το πλάτος του, απ' τα ανατολικά στα δυτικά 6,5 χιλ. Έχει έκταση 96,26 τ.χιλ. και είναι το μικρότερο, μετά τους Παξούς, απ' τα Επτάνησα. Το μήκος των ακτών του είναι 101 χιλ. και ο πληθυσμός του 3.082 (1991). Η νήσος Ιθάκη έχει πληγεί από πολλούς καταστρεπτικούς σεισμούς, όπως είναι οι σεισμοί της Λευκάδας (κατά τα έτη 1630, 1704, 1914 και 1918) και ιδίως οι σεισμοί που κατέστρεψαν την Κεφαλονιά και τη Ζάκυνθο. (τον Αύγουστο του 1953).

## **Η ΙΘΑΚΗ ΚΑΙ Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

Η Ιθάκη είναι έμπνευση, τίτλος και θέμα πολλών λογοτεχνικών έργων όπου συμβολοποιείται η Ιθάκη της Οδύσσειας του Ομήρου, ως περιπλάνηση στην αναζήτηση ενός ιδανικού ή πόθος «νόστου» σε κάποιον χαμένο κόσμο, σε κάποιο όραμα που μένει μακρινό. Η υπεράνθρωπη επιμονή και αντοχή του ομηρικού ήρωα, η διάψευση, ο ανυποχώρητος αγώνας, η δικαίωση, παίρνουν στη λογοτεχνία αυτή, διαστάσεις διαχρονικές και πανανθρώπινες, καλύπτοντας ολόκληρο το φάσμα του προαιώνιου και αέναου ανθρώπινου αγώνα ενώ το ιδανικό διαφαίνεται αμυδρό στο τέρμα μιας αμετάκλητης, σχεδόν μοιραίας πορείας. Η Ιθάκη παύει έτσι να είναι μία απλή γεωγραφική έννοια, γίνεται ο όποιος ευγενικός στόχος. Έτσι ο Σλήμαν ως έμπνευση την Ιθάκη έγραψε στο 1<sup>ο</sup> του ταξίδι:

Συστήνω σ' όλους τους θαυμαστές του Ομήρου να επισκεφτούν την Ιθάκη. Σίγουρα δεν υπάρχει ελληνικός τόπος, όπου η ανάμνηση της ηρωικής εποχής να έχει διατηρηθεί τόσο ζωντανή και καθαρή, όσο εδώ. Κάθε μικρός κόλπος, κάθε πηγή, κάθε βράχος, κάθε λόφος, κάθε ελαιώνας μας θυμίζει το θεϊκό ποιητή και την αθάνατή του Οδύσεια. Μ' ένα και μόνο πήδημα βρισκόμαστε εκατό και παραπάνω γενιές πίσω, στη λαμπρότερη περίοδο της ελληνικής ιπποσύνης και ελληνικής ποίησης. Επίσης συστήνω την επίσκεψη της Ιθάκης σε όλους όσους επιθυμούν να δουν τον ελληνικό ανθρώπινο τύπο και μεγάλη γυναικεία ομορφιά.

## **Η ΙΘΑΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ**

Η Ιθάκη σύμφωνα με μια παράδοση οφείλει την ονομασία της στον Ίθακο για τον Κεφαλλήνα Πτερελάου.

Αρχαιολογικά, ο αρχαιότερος οικισμός της Ιθάκης, στα Παλικάτα, ανήκει στην Πρωτελλαδική εποχή, που καλύπτει την 3<sup>η</sup> π.Χ. χιλιετία. Τα κατάλοιπα της Μεσοελλαδικής εποχής (2000 – 1600 π.Χ.) είναι ελάχιστα όπως και της Υστεροελλαδικής (1600-1100 π.Χ.). η Υστεροελλαδική εποχή ταυτίζεται στο μεγαλύτερο τμήμα της με τη Μυκηναϊκή και είναι η εποχή του Οδυσσέα και του Τρωικού πολέμου. Η αδυναμία εντοπισμού ενός κύριου μυκηναϊκού οικισμού στο νησί δημιούργησε αμφιβολίες για την ταύτιση της σημερινής με την ομηρική Ιθάκη. Ανασκαφές άρχισαν ήδη απ' τον 19<sup>ο</sup> αιώνα και συνεχίστηκαν απ' τη Γαλλική και ιδιαίτερα τη Βρετανική Αρχαιολογική σχολή στις αρχές του 20<sup>ου</sup> αιώνα. Οι Βρετανοί ανέσκαψαν το 1930 τόσο στο κεντρικό όσο και στο βόρειο τμήμα του νησιού όπου και βρήκαν λίγα Μυκηναϊκά κατάλοιπα στο Σταυρό, στις 3 Λαγκάδες και στο σπήλαιο – ιερό της Πόλης. Το βασίλειο της Ιθάκης καταλύθηκε στα τέλη της Μυκηναϊκής εποχής (1125 π.Χ.) απ' τους Δωριείς και κατά την παράδοση τελευταίος βασιλιάς ήταν ο εγγονός του Οδυσσέως Περσέπολις. Κατά τη Γεωμετρική εποχή η Ιθάκη αποικίστηκε απ' την Κόρινθο και άρχισε να ακμάζει. Στον Αετό υπήρχε το ιερό του Απόλλωνος. Κατά την Αρχαϊκή Εποχή η άνθηση συνεχίζεται όπως φαίνεται απ' τον Αετό: εκτός από ιδιωτικές οικίες ήλθαν στο φως και δημόσια κτίρια και πληθώρα ευρημάτων. Το ιερό του Απόλλωνος έπαψε να 'ναι σε χρήση και η λατρεία μεταφέρθηκε σε ναό που πρόσφατα αναγνωρίστηκε. Ανάπτυξη σημειώθηκε και κατά την κλασική περίοδο: η πόλη του Αετού μετονομάστηκε από Ιθάκη σε Αλαλκομενές, επεκτάθηκε και στους πρόποδες του όρους Μεροβίγλι και η ακρόπολη οχυρώθηκε με κυκλώπειο τείχος στα τέλη του 5<sup>ου</sup> αιώνα.

Η τελευταία περίοδος κατοίκησης των Αλαλκομενών ήταν η ελληνιστική. Πολλά ευρήματα και κυρίως νομίσματα με την κεφαλή του Οδυσσέα, ένας θησαυρός 28 αργυρών νομισμάτων βρέθηκε σ' ένα σπίτι μαρτυρούν την άνθηση την οικονομική, ενώ μεγάλος αριθμός ανθημάτων προέρχεται και απ' το σπήλαιο της Πόλης, ανάμεσά τους ένα πήλινο προσωπίο με την επιγραφή ΕΥΧΗΝ ΟΔΥΣΣΕΙ. Γύρω στα τέλη της Προχριστιανικής εποχής εγκαταλείφθηκαν τόσο οι Αλαλκομενές όσο και το ιερό της Πόλης.

Στα τέλη του περασμένου αιώνα ο έλληνας γυμνασιάρχης Βρυώνης και ο Γερμανός Draheim διατύπωσαν την άποψη ότι η Ιθάκη του Οδυσσέως έπρεπε να ταυτιστεί με τη σημερινή Λευκάδα. Η θεωρία αυτή βρήκε ένθερμο υποστηρικτή στο πρόσωπο του Dörpfeld, ο οποίος αδυνατώντας να εντοπίσει μυκηναϊκό οικισμό στο σημερινή Ιθάκη, υποστήριξε ότι και την δωρική εισβολή οι κάτοικοι της Λευκάδας μετακινήθηκαν προς τη σημερινή Ιθάκη (την οποία ταυτίζει με τη Σάμη) και της έδωσαν το όνομα της παλιάς τους πατρίδας.

## **Η ΙΘΑΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ**

Τομή στην Ιστορία της Ιθάκης αποτέλεσε η κατάληψη της από τους Νορμανδούς το 1185. Λίγα χρόνια αργότερα πριν από την Δ΄ Σταυροφορία (1204) ο Ιταλός Τυχοδιώκτης Ματθαίος ή Μάιος Ορσίνι αυτοτιτλοφορήθηκε κόμης της Κεφαλληνίας και περιέβαλε στην εξουσία του την Ιθάκη, την οποία αργότερα παρέλαβε ο διάδοχός του Ριχάρδος Ορσίνι. Απ' το τέλος του 13<sup>ου</sup> ως 15<sup>ου</sup> αιώνα το νησί δοκιμάστηκε από πειρατικές επιδρομές Ισπανών και Βρετανών. Εν τω μεταξύ είχε περιέλθει με τ' άλλα νησιά του Ιονίου στην κυριότητα των Τόκκων. Το 1357 ο Ροβέρτος του Τάραντος παραχώρησε την Κεφαλληνία, τη Ζάκυνθο και την Ιθάκη στο Λεονάρδο Α΄ Τόκκο. Το 1361 η Βενετία στην προσπάθειά της ν' αποκτήσει τον έλεγχο στην περιοχή των Τόκκων χορήγησε στο Λεονάρδο και στους κληρονόμους του τη βενετική υπηκοότητα και στο τέλος του επόμενου αιώνα, μετά την κατάλυση του δουκάτου των Τόκκων απ' τους Τούρκους (1479) περιήλθαν στη Βενετική Δημοκρατία η Ζάκυνθος (1484) η Κεφαλληνία και η Ιθάκη (1500). Η Βενετία παρέλαβε το νησί με ελάχιστους κατοίκους φρόντισε όμως να εποικιστεί από κατοίκους άλλων περιοχών. Το 1622 ο πληθυσμός είχε φτάσει στους 2500 και η αύξηση συνεχίστηκε ως τον 18<sup>ο</sup> αιώνα.

Με τη συνθήκη του Καμποφόρμιο, η Ιθάκη όπως και τ' άλλα νησιά, περιήλθε στους Γάλλους, αλλά τον επόμενο χρόνο μετά την καταστροφή του γαλλικού στόλου στο Αμπουαίρ, ρωσοτουρκικός στόλος κατέλαβε τα Επτάνησα. Στις 24 Μαΐου 1799 κοινοποιήθηκε στους κατοίκους ότι τα νησιά θα αποτελούσαν ενιαίο κράτος με κεντρική κυβέρνηση. Τη διοίκηση θ' αναλάμβανε Γερουσία από 14 αιρετούς αντιπροσώπους: ανά 3 από την Κέρκυρα, την Κεφαλληνία και τη Ζάκυνθο ανά 1 απ' τους Παξούς, την Ιθάκη και τα Κύθηρα και 2 απ' την Λευκάδα. Τη ρύθμιση αυτή ακολούθησε στις 21 Μαρτίου 1800 η σύμβαση της Κων/πόλεως με την οποία

προβλεπόταν η ίδρυση της «Πολιτείας των 7 ενωμένων νήσων» υποτελούς στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Υπό τις νέες συνθήκες δημιουργήθηκε ισχυρό μεταναστευτικό ρεύμα προς την Κων/πολη και στη Ν. Ρωσία όπου οι Ιθακήσιοι ανέπτυξαν ζωηρή εμπορική δραστηριότητα.

Με τη συνθήκη του Τίλσιτ (1807) τα Επτάνησα περιήλθαν στους Γάλλους, υπό τους οποίους παρέμειναν ως το 1809, όταν καταλήφθηκαν απ' τον αγγλικό στόλο υπό τον στρατηγό Όσβαλντ. Το 1815 τα Επτάνησα αποτέλεσαν «ενιαίον κράτος ελεύθερον και ανεξάρτητον».

Κατά την διάρκεια της Αγγλοκρατίας οι Ιθακήσιοι συνέχισαν την εμπορική και ναυτιλιακή τους δραστηριότητα.

Στα πεδία των μαχών στην Πελοπόννησο, στην Αττική και αλλού συναντούμε Ιθακήσιους.

Η αγγλοκρατία των Επτανήσων που έληξε το 1864, βρήκε την Ιθάκη σε ακμή που συνεχίστηκε και στις επόμενες δεκαετίες.



## **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

Βιβλίο: ΣΤΑ ΧΝΑΡΙΑ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ

Εκδ. Εθνικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης

Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς.